

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

DƯƠNG MẠNH HÙNG

**ÁP DỤNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP KỸ THUẬT
NHẪM NÂNG CAO NĂNG SUẤT VÀ HIỆU QUẢ
CHĂN NUÔI LỢN NÁI BẢN SINH SẢN
TẠI ĐÀ BẮC - HÒA BÌNH**

LUẬN VĂN THẠC SĨ CHĂN NUÔI

THÁI NGUYÊN - 2019

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

DƯƠNG MẠNH HÙNG

**ÁP DỤNG MỘT SỐ BIỆN PHÁP KỸ THUẬT
NHẪM NÂNG CAO NĂNG SUẤT VÀ HIỆU QUẢ
CHĂN NUÔI LỢN NÁI BẢN SINH SẢN
TẠI ĐÀ BẮC - HÒA BÌNH**

**Ngành: Chăn nuôi
Mã số: 8.62.01.05**

LUẬN VĂN THẠC SĨ CHĂN NUÔI

Người hướng dẫn khoa học: GS. TS. Nguyễn Duy Hoan

THÁI NGUYÊN - 2019

LỜI CAM ĐOAN

- Tôi xin cam đoan rằng, số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

- Tôi xin cam đoan rằng, mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn này đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Học Viên

Dương Mạnh Hùng

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận văn, tôi đã nhận được sự giúp đỡ của nhiều cá nhân và tập thể. Nhân dịp này, cho phép tôi được bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc nhất tới GS.TS. Nguyễn Duy Hoan, người hướng dẫn khoa học đã quan tâm và hướng dẫn tận tình trong quá trình thực hiện đề tài và hoàn thành luận văn tốt nghiệp của tôi.

Tôi xin được trân trọng gửi lời cảm ơn chân thành tới Phòng Đào tạo - Đào tạo sau Đại học, các thầy cô giáo khoa Chăn nuôi Thú y trường đại học Nông lâm Thái Nguyên cùng anh chị em cán bộ Chi cục Chăn nuôi và Thú y tỉnh Hòa Bình, phòng Nông nghiệp và Phát triển nông thôn huyện Đà Bắc, Ủy ban nhân dân xã Hiền Lương, Giáp Đất, Mường Chiềng, Trạm Chăn nuôi và Thú y huyện Đà Bắc đã giúp đỡ và đóng góp nhiều ý kiến quý báu trong quá trình nghiên cứu và thực hiện đề tài.

Lời cảm ơn chân thành tôi xin được gửi tới Lãnh đạo và toàn thể cán bộ Chi cục chăn nuôi và thú y tỉnh Hòa Bình, nơi tôi công tác đã tạo mọi điều kiện về thời gian cho tôi trong quá trình học tập, cũng như trong giai đoạn thực hiện đề tài

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới lãnh đạo Ủy ban nhân dân huyện Đà Bắc, Phòng Nông nghiệp và phát triển nông thôn huyện Đà Bắc, Ủy ban nhân dân các xã Hiền Lương, Giáp Đất và Mường Chiềng là các cơ quan quản lý nhà nước trên địa bàn tôi triển khai, thực hiện đề tài đã tạo điều kiện và giúp đỡ về nhân lực, vật lực tốt nhất để tôi hoàn thành bản luận văn này.

Xin chân thành cảm ơn các bạn bè, đồng nghiệp đã giúp đỡ tôi trong quá trình xây dựng đề cương và thực hiện bản luận văn này. Nhân dịp này cho phép tôi được bày tỏ sự biết ơn sâu sắc tới gia đình đã tận tình giúp đỡ, động viên khích lệ để tôi vượt qua mọi khó khăn hoàn thành luận văn.

Thái Nguyên, ngày   tháng   năm 2019

Tác giả luận Văn

Dương Mạnh Hùng

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC CÁC HÌNH.....	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và ý nghĩa thực tiễn.....	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Cơ sở khoa học của đề tài	3
1.1.1. Khái niệm về lợn bản địa	3
1.1.2. Giống lợn và phương thức ăn chăn nuôi.....	3
1.2. Năng suất sinh sản của lợn nái và các yếu tố ảnh hưởng.....	6
1.2.1. Năng suất sinh sản của lợn nái.....	6
1.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến năng suất sinh sản của lợn nái.....	10
1.3. Đặc điểm sinh lý, sinh trưởng của lợn con theo mẹ và các yếu tố ảnh.....	15
1.3.1. Đặc điểm sinh lý, sinh trưởng của lợn con theo mẹ.....	15
1.3.2. Đặc điểm về sự phát triển của cơ quan tiêu hóa lợn con	15
1.3.3. Các yếu tố ảnh hưởng tới khả năng sinh trưởng của lợn con.....	17
1.5. Tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước	22
1.5.1. Tình hình nghiên cứu trong nước.....	22
1.5.2. Tình hình nghiên cứu nước ngoài	27
Chương 2: ĐỐI TƯỢNG NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	30
2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	30
2.2. Địa điểm và thời gian nghiên cứu	30
2.2.1. Địa điểm nghiên cứu	30
2.2.2. Thời gian nghiên cứu	30

2.3. Nội dung nghiên cứu.....	30
2.3.1. Nội dung 1: Đánh giá thực trạng chăn nuôi lợn bản tại một số xã	30
2.3.2. Nội dung 2: Ứng dụng một số biện pháp kỹ thuật để nâng cao năng suất sinh sản của lợn Bản tại một số xã của huyện Đà Bắc, tỉnh Hòa Bình.....	30
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.4.1. Nội dung 1: Đánh giá thực trạng chăn nuôi lợn bản tại một số xã	30
2.4.2. Nội dung 2: Ứng dụng một số biện pháp kỹ thuật để nâng cao năng suất sinh sản của lợn Bản tại một số xã của huyện Đà bắc, tỉnh Hòa Bình.....	31
2.5. Phương pháp xử lý số liệu.....	36
Chương 3: KẾT QUẢ VÀ THẢO LUẬN	37
3.1. Kết quả điều tra thực trạng chăn nuôi lợn Bản tại một số xã của huyện	37
3.1.1. Số lượng và cơ cấu đàn lợn Bản ở các xã của huyện Đà Bắc	37
3.1.2. Phương thức và tập quán chăn nuôi lợn Bản tại huyện Đà Bắc.....	40
3.1.3. Vệ sinh, phòng bệnh trong chăn nuôi lợn Bản Đà Bắc - Hòa Bình	47
3.1.4. Kết quả điều tra về một số đặc điểm sinh lý và năng suất sinh sản của lợn Bản Đà Bắc.....	49
3.2. Kết quả ứng dụng một số biện pháp kỹ thuật để nâng cao năng suất sinh sản của lợn Bản tại một số xã của huyện Đà Bắc, tỉnh Hòa Bình	52
3.2.1. Tổng hợp các chỉ tiêu về khả năng sinh sản của lợn Bản Đà Bắc	52
3.2.2. Một số chỉ tiêu kỹ thuật trên đàn lợn mẹ	56
3.2.3. Tỷ lệ nuôi sống của lợn con	57
3.2.4. Khả năng sinh trưởng của lợn con	58
3.2.5. Hiệu quả kinh tế	62
KẾT LUẬN VÀ ĐỀ NGHỊ	64
TÀI LIỆU THAM KHẢO	66
PHỤ LỤC	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CS	: Cộng sự
ĐBSCL	: Đồng bằng sông Cửu Long
ĐC	: Đối chứng
GĐ	: Giai đoạn
KL	: Khối lượng
SS	: Sơ sinh
TCVN	: Tiêu chuẩn Việt Nam
TN	: Thí nghiệm
VAC	: Vườn, ao, chuồng
VACR	: Vườn, ao, chuồng, rừng

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1. Số lượng và cơ cấu giống lợn được nuôi tại Đà Bắc.....	37
Bảng 3.2. Số lượng và quy mô lợn Bản nuôi tại nông hộ tại huyện Đà Bắc	38
Bảng 3.3. Cơ cấu đàn lợn Bản tại 03 xã nghiên cứu	39
Bảng 3.4. Tập quán và phương thức chăn nuôi.....	41
Bảng 3.5. Một số bệnh thường gặp trên đàn lợn Bản.....	48
Bảng 3.6. Một số chỉ tiêu sinh lý, sinh sản của lợn Bản Đà Bắc	49
Bảng 3.7. Tổng hợp năng suất sinh sản của lợn Bản Đà Bắc.....	52
Bảng 3.8. Một số chỉ tiêu kỹ thuật trên đàn lợn mẹ	57
Bảng 3.9. Tỷ lệ nuôi sống của lợn con từ sơ sinh đến cai sữa	57
Bảng 3.10. Khối lượng lợn con theo mẹ tại các thời điểm.....	58
Bảng 3.11. Sinh trưởng tuyệt đối của lợn Bản Đà Bắc giai đoạn từ sơ sinh đến khi cai sữa	60
Bảng 3.12. Sinh trưởng tương đối của lợn Bản Đà Bắc giai đoạn từ sơ sinh đến khi cai sữa	61
Bảng 3.13. Hiệu quả kinh tế khi áp dụng các biện pháp tổng hợp (tính trên 1 ô)	63

DANH MỤC CÁC HÌNH

Hình 3.1.	Loại hình chăn nuôi lợn Bản tại 03 xã khảo sát.....	42
Hình 3.2.	Kiểu chuồng chăn nuôi lợn Bản tại 03 xã khảo sát.....	43
Hình 3.3.	Phương thức chăn nuôi lợn Bản tại 3 xã khảo sát.....	44
Hình 3.4.	Biểu đồ số con sơ sinh, số con sơ sinh sống và số con cai sữa của lợn Bản Đà Bắc ở lô thí nghiệm và lô đối chứng	54
Hình 3.5.	Đồ thị khối lượng lợn con theo mẹ tại các thời điểm từ sơ sinh khi cai sữa	59
Hình 3.6.	Biểu đồ sinh trưởng tuyệt đối của lợn Bản Đà Bắc, giai đoạn từ sơ sinh đến cai sữa.....	60
Hình 3.7.	Đồ thị sinh trưởng tương đối của lợn Bản Đà Bắc, giai đoạn từ sơ sinh đến cai sữa.....	62

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Ngành chăn nuôi chiếm vai trò rất quan trọng trong đời sống xã hội. Chăn nuôi cung cấp nguồn thực phẩm có giá trị dinh dưỡng cao cho con người, đồng thời tạo việc làm, góp phần làm tăng thu nhập cho người dân. Cùng với sự phát triển của xã hội theo hướng giao lưu, hội nhập khu vực và quốc tế, nước ta đã có nhiều chính sách khuyến khích nông nghiệp phát triển như: giao đất, giao rừng, khuyến khích nông dân làm kinh tế VAC, VACR... nhờ vậy mà nông nghiệp đã và đang đạt được nhiều thành tựu to lớn, góp phần không nhỏ vào công cuộc xây dựng, phát triển đất nước. Ngành chăn nuôi nói chung, chăn nuôi lợn nói riêng chiếm một vị trí hết sức quan trọng trong nền kinh tế quốc dân.

Chăn nuôi an toàn và bền vững là hướng nghiên cứu được quan tâm nhiều trong những năm qua. Khuyến khích các hộ chăn nuôi nên sử dụng con giống bản địa và khai thác nguồn thức ăn phong phú, có sẵn, rẻ tiền ở địa phương thay vì phụ thuộc vào thức ăn công nghiệp. Khuyến cáo chăn nuôi theo cả hai hướng, đó là chăn nuôi thâm canh trong các trang trại tập trung quy mô lớn và chăn nuôi theo hướng truyền thống. Hiện nay, Nhà nước khuyến khích người dân phát triển chăn nuôi theo hướng truyền thống do các giống nội địa rất phong phú, có khả năng thích ứng tốt với điều kiện và tập quán chăn nuôi theo các vùng khác nhau, đáp ứng được nhu cầu đa dạng về sản phẩm. Ngoài ra, việc sử dụng các giống bản địa vào thực tiễn sản xuất nhằm bảo tồn đa dạng sinh học cũng là một trong những nội dung quan trọng trong chính sách phát triển chăn nuôi hiện nay.

Tại huyện Đà Bắc - tỉnh Hòa Bình, trong các xóm, bản của người dân tộc Mường, dân tộc Dao, dân tộc Tày lợn Bản được nuôi từ rất lâu đời cho tới nay vẫn được nuôi rộng rãi. Trước năm 1990, lợn nuôi được thả rông ra bên ngoài hoặc thả trong rừng. Từ năm 1993, người Kinh đến các bản này và gọi chúng là lợn “Bản”, từ đó đến nay tên này được gọi thông dụng. Lợn bản đang được nuôi phổ biến, đặc biệt là ở các vùng cao, vùng xa xôi hẻo lánh thuộc các xã như: Mường Chiềng, Giáp Đất, Hiền Lương... Một số tác giả nghiên cứu cho biết: Giống lợn địa phương tại đây đẻ ít con, tỉ lệ nuôi sống thấp, chậm lớn, khoảng cách lứa đẻ thưa,...

Nhiều năm qua, số lượng lợn Bản trên địa bàn huyện có xu hướng giảm do công tác quản lý thú y, chăm sóc nuôi dưỡng chưa được quan tâm sát sao, nên số